

ПОЕТИКА

УДК 82(477)-051 Віконська:821.111(415)-3.09 Джойс

КОНЦЕПТОСФЕРА ДЖОЙСОВОГО „УЛІССА” ДАРІЇ ВІКОНСЬКОЇ ТА ДІАЛОГІЗМ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ СТУДІЙ

Ольга Трохимівна Бандровська

orcid.org/0000-0002-0027-2802

olga.bandrovaska@gmail.com

Доктор філологічних наук, доцент

Кафедра світової літератури

Львівський національний університет імені Івана Франка

Вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна

Анотація. Проаналізовано літературно-критичну працю західноукраїнської письменниці і літературного критика 20–30-х рр. ХХ ст. Дарії Віконської „Джеймс Джойс. Тайна його мистецького обличчя” (1934), відповідність сьогоденню висловлених про видатного англо-ірландського письменника ХХ століття ідей. Теоретичним акцентом виступає діалогічна природа літературознавства. Показано, що система діалогічних взаємовідносин є не лише художнім об’єктом літературознавчого дослідження, а й сутнісною характеристикою критичного слова про літературу. Враховано тезу К. Поппера про те, що розвиток наукового знання не варто уявляти як „прогресивний, кумулятивний” процес, адже наукове знання потребує постійного перегляду і перебудови теорій. У діалозі критичних підходів, взаємній критиці та взаємовпливах формується літературознавче знання про світовий літературний процес. З цього „діалогічного” погляду простежується становлення українського літературознавства, зокрема, української рецепції західноєвропейського модернізму і творчості Дж. Джойса. Доводиться, що діалогічність і західноєвропейський контекст міркувань Д. Віконської про Дж. Джойса дає змогу розглядати її розвідку як фундаментальну працю національного літературознавства.

Ключові слова: Дарія Віконська, Джеймс Джойс, „Улісс”, літературознавство, діалогізм.

Метою пропонованого дослідження є аналіз літературно-критичної праці відомої західноукраїнської письменниці і літературного критика Дарії Віконської „Джеймс Джойс. Тайна його мистецького обличчя” 1934 року, яку розглянуто з погляду суголосності кращим розвідкам у царині джойсознавства ХХ століття. Зроблено спробу показати, що формування національної літературно-критичної традиції, на якій ґрунтується сучасне вітчизняне літературознавство, відбувалось в гострих дискусіях та полеміках, через науковий діалог із представниками західноєвропейських літературознавчих шкіл та напрямів, в умовах ідеологічного тиску, тобто в достатньо складній та неоднозначній культурній ситуації.

Хоча впродовж десятиліть статті Дарії Віконської, як зазначив М. Стріха, „припадали порохом у спецсховах”, на сьогодні її ім’я добре відоме українським науковцям, насамперед дослідникам англійської літератури. Цьому сприяли публікації художніх творів та критичного доробку письменниці. Зокрема, у „Всесвіті” в 1995 році надруковано уривок з книги про Дж. Джойса під назвою „Революційність і мистецькі методи” [3]. У виданій 2013 року збірці творів Д. Віконської було об’єднано малу прозу – етюди, поезії в прозі, нариси – з працею про Дж. Джойса. Упорядник цієї збірки В. Габор написав про неї дві ґрунтовні статті „Аристократка духу: Дарія Віконська” і „Основи українського джойсознавства”, в яких підсумував самотність цієї письменниці та її роль як перешоходця у вивченні творчості Дж. Джойса в Україні [4]. І хоча бібліографічний покажчик (укладач В. Габор), присвячений її творчості, нараховує більше тисячі позицій [1], вивчення доробку Д. Віконської поглиблюється в розвідках про її творчість, переклади, мистецтвознавчу та літературно-критичну діяльність. Зокрема, у статті „Оскар Вайлд на тлі українських сюжетів” М. Стріха доводить, що Д. Віконська поклала початок не лише українській „джойсіані”, а українській критичній „вайлдіані” [7]. І, нарешті, 2015 року вийшов довгоочікуваний переклад Джойсового „Улісса” українською мовою [5], появу якого, серед інших, наближала західноукраїнська літераторка.

На загал, 90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст. стали переламними для українського літературознавства. Принципові зміни у сфері національної освіти та науки незалежної України помітно вплинули на зміст лекцій зі світової літератури ХХ століття. Імена, ідеологічно чужі попередній „тоталітарній” парадигмі, почали

визначати тематичні концепції таких курсів. Науковий простір став більш відкритим до тем і напрямів досліджень, актуальних у західній науці про літературу. Відбулося значне переформатування як пострадянської університетської освіти в галузі зарубіжної літератури, пов'язане з позбавленням ідеологічних штампів, так і академічного літературознавства. Якщо до 90-х років ХХ ст. творчість модерністів вивчалася переважно оглядово, то в останні десятиліття модернізм у літературі ХХ ст. став чи не основною темою лекційних курсів. Так, ім'я Джеймса Джойса, видатного англо-ірландського письменника-модерніста колись лише згадувалось, на сьогодні його творчість вивчається у середній і вищій школі.

Суперечливість ставлення до метра модернізму в ХХ столітті добре увиразнено в рецензіях на книгу Д. Віконської. Літературний критик Л. Луців, відомий під псевдонімом Л. Гранічка, який у 30-ті рр. ХХ ст. досліджував зв'язки української і зарубіжної літератур, писав: „... українській нації не треба таких творів, як „Уліссес”. Є в справжній світовій літературі цінніші для нас твори, може з меншою докладністю в фізіології, але зате з більшим гартом духа” [4, с. 10]. Така позиція тривалий час залишалася досить поширеною, відтак відкриття Дж. Джойса і перевідкриття добре відомої в Західній Україні 20–40-х рр. ХХ ст. Д. Віконської відбувалося одночасно.

Навчання в Німеччині, Франції, Англії, Італії, загальногуманітарна ерудованість та знання іноземних мов – англійської, німецької, французької, італійської, польської, російської, вишуканий літературний смак, який увиразнився у виборі для аналізу імен та творів, що пройшли перевірку в часі, висока працездатність і цілеспрямованість, що виявилися в численних публікаціях у періодичних виданнях, нарешті, вагомість власного творчого доробку, виміряного не кількісно, а якісно – усі названі критерії могли б проілюструвати збірний образ ідеального літературознавця. І усі вони характеризують творчу особистість Іванни (Йоанни)-Кароліни (Ліни) Малицької (в дівочстві – Федорович), відомої під псевдонімом Дарії Віконської (другим псевдонімом було ім'я І. Федоренко).

Її книга „Джеймс Джойс. Тайна його мистецького обличчя” є значною науковою подією українського літературознавства першої половини минулого століття. Вона складається з двох вступних заміток, п'яти підрозділів та висновків. Авторка наголошує, що її

спонукало бажання „ближче зазнайти нашу літературну еліту з письменником, який займає виняткове місце між чільними представниками західноєвропейської літератури” [2, с. 13]. У „Вступній замітці” наведено цитати про сприйняття „Улісса” відомими тогочасними критиками та письменниками, серед яких Мідлтон Маррі, Стюарт Гілберт, Ернст Курциус, Валері Ларбо та інші. В усіх них наголошено, за словами Е. Р. Курциуса, „несхибну ознаку величини: „невичерпність” Дж. Джайса [2, с. 17]. Важливо, що названі імена визначають ідейний контекст, в якому працювала дослідниця.

У „Загальних замітках” подано концептуальні орієнтири бачення цього твору. Д. Віконська відзначає „тотожність цієї книжки з особливою індивідуальністю автора”, „однозгідність твору з психікою мистця” [2, с. 18], що звучить суголосно з написаним про цей твір Карлом Юнгом у 1934 році. Швейцарський учений також розглянув „Улісс” як випадок, що „виходить за межі психіатрії, перевершує її власний рівень”, виступає „засобом вираження власної творчої індивідуальності” [9]. Співзвучність української розвідки психоаналітичному підходу до літератури конкретизується в рецепції персонажів твору. Зокрема, авторка розглядає душевний конфлікт Стівена Дедала, стверджуючи, що він „має характер справжнього Фройдівського комплексу і тягнеться крізь усі змальовані події” [2, с. 21]. З погляду Д. Віконської, „Улісс” – це цікавий зразок перетворювання зовнішнього на внутрішнє”, а Дж. Джайс – майстер „психічної алхімії” [2, с. 27].

Психоаналітичний ракурс інтерпретації твору авторка поєднує з елементами рецептивної критики, відповідно, поняття автор і читач є центральними в її розвідці: відзначено „широту та глибину загальної концепції автора”, інтелектуальну гру автора з читачем („автор глузує з читача” [2, с. 23]), виділено реакцію на „Улісс” підготовленого читача [2, с. 70]. Простежено також проблему читацьких реакцій, що безпосередньо випереджає ідеї рецептивної критики про літературний твір як про процес надання значень в акті читання, про що писали дослідники, передусім, С. Фіш, у 1970-ті роки.

Не можна обійти увагою зверненість критика до проблем інтермедійності „Улісса”. Д. Віконська проводить паралелі та порівняння між пластичним мистецтвом, музикою та літературною творчістю, відзначає спорідненість літературного твору з музикою, а також „кінематографічну річевість деяких партій” роману [2,

с. 68–70]. Дослідниця звертає увагу на „замилування” автора „Улісса” звуком, „чисто звуковими сполуками букв без доступного для розуму значення”, що, на її думку, є безпосереднім продовженням традиції символістів, які вирішували питання „звуку” та „значення” слів на користь звуку.

На окрему увагу заслуговує порівняння Дж. Джойса з українським різьбарем Олександром Архипенком. Називаючи митців „крайніми модерністами”, „завзятими індивідуалістами”, які „майстерно володіють класичною формою” [2, с. 45], авторка зазначає, що „Архипенко розкладає, деформує і модифікує пластичні форми в царині різьби так само, як це робить Джойс у літературі” [2, с. 47].

У розділі книги „Вірність власній расі і власній країні” Д. Віконська звертається до надзвичайно важливого для сьогодення літературознавства питання „національної ідентичності”. Проводячи паралель з історією України, письменниця витончено та емоційно аналізує своєрідне ставлення Дж. Джойса до Ірландії („Скільки впертої любови до власного ледачого народу!” [2, с. 42]), різницю англосаксонської і кельтської психіки, натуралізм у зображенні дублінців, як вона пише, „красу в некрасі, цікаве в нецікавому, велич там, де банальне сусідує з нічим непримітним” [2, с. 37]. Питання про націю, державність, релігійні цінності, культурні традиції концептуальні для сучасної дослідницької парадигми гуманітарних наук, і авторка накреслила параметри інтерпретації Джойсової проблематики ідентичності як багатогранного феномену, до розуміння „розірваності” його власної ідентичності митця.

Примітно, що якої б теми не торкалася дослідниця, всі вони перекладені на рівень текстового аналізу „Улісса” – новацій сюжету, персонажної системи, хронотопу, наративних технік, стилістичних особливостей твору. Користуючись висловом І. Франка, вона називає ірландського митця „вічним революціонером”, підсумовуючи, що його творчість є зразком того, як „володіючи напрочуд добре класичними формами <...> можна писати „інакше”. <...> Це „інакше” – Джойсова революційність” [2, с. 42]. У розділах „Філософія та універсальність „Улісса” та „Наслідки інтелектуалізації” авторка підсумовує основні концептуальні параметри Джойсового шедевра. В розумінні Д. Віконської, поняття „загальнолюдське”, „універсальне”,

„інтелект”, „єдність крізь різноманітність”, „космічність”, „духовна структура твору” визначають концептосферу „Улісса”.

Узагальнюючи висловлені Дарією Віконською ідеї про Дж. Джайса і про літературний модернізм, зазначимо що вони є повноцінною складовою західноєвропейського полілогу про метра модернізму. Важлива й перспектива подальшого дослідження ірландського модернізму, накреслену письменницею. Своєю чергою, вписаність українського літературознавства в західноєвропейський контекст приводить до *теми діалогізму* в науковому знанні.

Актуальність діалогу в останні роки та десятиліття є багатоаспектною і стосується не лише науки, а й фундаментальних проблем сучасного світу, насамперед, таких як взаємостосунки цивілізацій або екологічна криза. На зламі ХХ – ХХІ століть ці нагальні масштабні проблеми зумовлюють необхідність становлення нового стилю мислення та нового світогляду, заснованих на цілісності людства і на діалозі як способі досягнення такої єдності. Коли сьогодні філософи звертаються до поняття „нове мислення”, вони мають на увазі діалогічне мислення. Дарія Віконська увійшла в історію української науки про літературу як представниця нового літературознавчого мислення. І цим сприяла становленню українського літературознавства, в якому орієнтиром є не догма, а процес спілкування, сприйняття іншого досвіду, урахування історичних моментів досвіду – людського і національного.

Діалогізм як принцип теорії пізнання (концепції М. Бубера, М. Бахтіна та ін.) протистоїть монологізму й передбачає взаємність, відкритість, живе спілкування. Діалогічне мислення стосується, передусім, відносин „Я” – „Інший” як рівноправних суб’єктів спілкування. Йдеться також про діалогічну природу знання та істини, можливість діалогу природничого та гуманітарного знання, співвідношення віри та знання.

Для сучасного літературознавства вагома думка про те, що розвиток наукового знання не варто уявляти лише як „прогресивний, кумулятивний” процес, тобто як процес накопичення знання. Адже наукове знання потребує постійного перегляду, наукові ж теорії не доповнюють, а розвивають одна одну, відтак постійним бачиться процес їхньої перебудови. Таке бачення презентував у філософії науки К. Поппер. Він докладно проаналізував ідею про неприциповість розмежування

природничих і гуманітарних наук з позиції критерію об'єктивності й істинності, виступав проти тези, що „між представниками суспільних і природничих наук, між дослідженням суспільства і дослідженням природи існує суттєва різниця з погляду об'єктивності”. Вчений спонукав ураховувати публічний і конкурентний характер наукової діяльності в усіх сферах знання і стверджував, що „об'єктивність спирається на розумну взаємну критику, на критичний підхід, на критичну традицію” [8, с. 318].

Таким чином, перспективи сучасного наукового знання визначають діалогічна відкритість та єдність у пізнанні різних сфер навколишнього світу. Стосовно літературознавства, ще Ю. Лотман переконував, що для розуміння культурної динаміки мови однієї окремої науки буде недостатньо. І накреслював перспективу єдності методик, що застосовуються в гуманітарному, природознавчому і точному знанні у вивченні різних аспектів навколишнього світу [6]. Британський теоретик літератури і письменник Д. Лодж, взявши на озброєння тезу російського формаліста В. Шкловського „Літературознавство повинно бути літературорозумінням”, визнав дієвість інших критичних методів, тим самим демонструючи свою гнучкість та неортодоксальність як дослідника літератури. Критичні методи, на його переконання, не змагаються між собою, а лише доповнюють один одного. „Задовільного, загальнозмістовного звіту про художній твір не існує, – пише Д. Лодж, – винятком є лише сам твір, який несе в собі всі значення в найбільш суттєвій та прийнятній формі” [11, с. 63]. Тому представник окремої критичної школи не може сказати „всієї правди” про твір, його критика завжди буде частковою і вибірковою. Проте кожний критик може використати ідеї інших шкіл для повнішого розкриття свого предмета дослідження. Мовиться не про природну наявність таких елементів у практично кожній роботі, а про свідомий вибір, коли в цьому є необхідність.

Як наслідок, ще до початку ХХІ століття ознакою літературознавчих студій стає постановка комплексних, міждисциплінарних проблем, теоретичний синтез знань, що належать різним науковим сферам, долання чіткої дихотомії гуманітарних наук та науки, орієнтованої на пошук законів природи.

Окреслена тенденція до інтердисциплінарності передбачає діалогізм у науці про літературу. І це не лише діалог гуманітарного і природничого знання, це діалог у межах літературознавства, між його спеціальними дисциплінами та літературознавчими школами.

Методологічно продуктивно, з нашого погляду, відшукувати зв'язки та взаємозалежності між структуралізмом, наратологією, міфокритикою, семіотикою, які насправді, керуючись певною ідеєю і вирізняючи власний предмет дослідження, часто обирають методи та тактики інших підходів.

Проблему діалогізму літературознавчих студій добре усвідомлюють представники сучасної англістики. Автори книги „Towards a Dialogic Anglistics”, передусім, розглядають зміст понять „англістика” та „English Studies”, вважаючи, що перше з них вживається, більшою мірою, за межами англомовного світу і маркує літературознавство неангломовних країн. З їхнього погляду, такий інтеркультурний фокус презентує потужний діалогічний аспект сучасних англомовних студій, які формуються на перетині літературознавчих дисциплін, компаративістики, лінгвістики та культурних студій [10].

Отже, на наш погляд, діалогізм є ознакою інтегральних підходів у літературознавстві, яке на сьогодні вибудовується на перехресті різних концепцій, їхніх національних варіантів, у полеміках окремих науковців та діалогах із традицією. Відтак, філософія діалогізму, сучасницею якої була письменниця і літературний критик Дарія Віконська, не втратила своєї актуальності впродовж минулого століття і здобуває нове „дихання” в становленні сучасного літературознавства та осмисленні найскладніших проблем сучасності в цілому. Комплексний та діалогічний підхід до феноменів літератури, продемонстрований дослідженням про Дж. Джойса, є тим орієнтиром, якого прагнуть дотримуватися сучасні літературознавці.

1. Дарія Віконська (1893–1945 рр.) : бібліогр. покажч. / НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, від-ня „Н.-д. центр періодики”; уклад., передм., прим. В. Габор; відп. ред. Л. Сніцарчук. – Львів : Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника, 2007. – 162 с.
2. *Віконська Дарія. Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя. Жінка в чорному : етюди, поезії в прозі, нариси, діалоги* / Дарія Віконська ; [упор., літ. ред., передм. і прим. В. Габора]. – Львів : ЛА „Піраміда”, 2013. – 76 с. + 108 с.
3. *Віконська Дарія. Революційність і мистецькі методи : (Джеймс Джойс) / Дарія Віконська // Всесвіт. – 1995. – № 3–4. – С. 160–167.*
4. *Габор В. Аристократка духу: Дарія Віконська / В. Габор // Віконська Дарія. Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя. Жінка в чорному : етюди, поезії в прозі, нариси, діалоги* / Дарія Віконська ;

- [упор., літ. ред., передм. і прим. В. Габора]. – Львів : ЛА „Піраміда”, 2013. – С. 7–16.
5. *Джойс Дж.* Улісс / Джеймс Джойс ; [пер. О. Тереха, О. Мокровольського]. – К. : Вид-во Жупанського, 2015. – 736 с.
  6. *Лотман Ю.* Непредсказуемые механизмы культуры / Ю. Лотман ; [ред. Т. Д. Кузовкина]. – Таллин : Tallinn University Press, 2010. – 233 с.
  7. *Стріха М.* Оскар Вайлд на тлі українських сюжетів / Максим Стріха // Всесвіт. – 2007. – № 3–4. – С. 139–143.
  8. Эволюционная эпистемология и логика социальных наук: Карл Поппер и его критики / сост.: Д. Г. Лахути, В. Н. Садовский, В. К. Финн ; [пер. с англ. Д. Г. Лахути ; вступ. ст. В. Н. Садовского]. – М. : Эдиториал УРСС, 2000. – 464 с.
  9. *Юнг К.* Монолог „Улисса” [Электронный ресурс] / Карл Юнг. – Режим доступа : <http://www.james-joyce.ru/articles/ung-monolog-ulysses.htm>.
  10. *Delanoy W.* Towards a Dialogic Anglistics / Werner Delanoy, Jörg Helbig, Allan James. – Wien ; London : LIT Verlag Münster, 2007. – 306 p.
  11. *Lodge D.* The Novelist at Crossroad and Other Essays on Fiction and Criticism / D. Lodge. – London : Routledge & Kegan Paul, 1971. – XI, 297 p.

КОНЦЕПТОСФЕРА ДЖОЙСОВСКОГО „УЛИССА” ДАРИИ ВИКОНСКОЙ И ДИАЛОГИЗМ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ

Ольга Трофимовна Бандровская

orcid.org/0000-0002-0027-2802

olga.bandrovska@gmail.com

Доктор филологических наук, доцент

Кафедра мировой литературы

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

Ул. Университетская, 1, 79000, г. Львов, Украина

Аннотация. Проанализирована литературно-критическая работа западноукраинской писательницы и литературного критика 20–30-х гг. XX ст. Дарьи Виконской „Джеймс Джойс. Тайна его художественного лица” (1934), соответствие современности высказанных ею идей о величайшем англо-ирландском писателе XX века. Теоретическим акцентом служит диалогическая природа литературоведения. Показано, что система диалогических взаимоотношений является не только художественным объектом литературоведческого исследования, но и сущностной характеристикой критического слова о литературе. Учтён тезис К. Поппера о том, что развитие научного знания не стоит представлять как „прогрессивный, кумулятивный” процесс, поскольку научное знание требует постоянного пересмотра и перестройки теорий. В диалоге критических подходов, взаимной критике и взаимовлияниях формируется литературоведческое знание о мировом литературном процессе. С этой „диалогической” точки зрения прослеживается становление украинского

литературоведения, в частности, украинской рецепции западноевропейского модернизма и творчества Дж. Джойса. Доказывается, что диалогичность и западноевропейский контекст рассуждений Д. Виконской о Дж. Джойсе позволяет рассматривать ее работу как фундаментальный труд национального литературоведения.

Ключевые слова: Дария Виконская, Джеймс Джойс, „Улисс”, литературоведение, диалогизм.

DARIA VIKONSKA'S CONCEPTUAL MODEL OF JAMES JOYCE'S “ULYSSES” AND DIALOGISM OF LITERARY STUDIES

Olha Bandrovskya

orcid.org/0000-0002-0027-2802

olga.bandrovskya@gmail.com

World Literature Department

Ivan Franko National University of Lviv

Universytetska, 1, 79000, Lviv, Ukraine

Abstract. The article analyzes the critical work “James Joyce. The mystery of his artistic face”(1934) by the West Ukrainian writer and literary critic of 1920–30-ies Daria Vikonska, whose ideas about an outstanding Anglo-Irish writer correspond to contemporary critical discourse. It is stated that in analyzing J. Joyce’s “Ulysses” the writer applies psychoanalytic, receptive and intermedial approaches and traces such actual problems of contemporary humanities as nation, state, religious values and cultural traditions. Dialogic nature of Literary Studies has been chosen as a theoretical focus of analysis. It is shown that the system of dialogical interconnections is not only an artistic object of Literary Studies, but also the essential characteristics of a critical word about literature. Karl Popper’s thesis that the development of scientific knowledge should not be regarded as “a progressive, cumulative” process, because it requires constant revision and restructuring of theories is taken into account. The knowledge of world literary process is emerging in the interchange and interplay of critical approaches. In this “dialogical” perspective, the development of Ukrainian Literary Studies, including Ukrainian reception of Western modernism and works by James Joyce, is examined. It is shown that dialogism and Western European context of D. Vikonska’s statements about J. Joyce make it possible to consider her work as a fundamental one in national Literary Studies.

Key words: Daria Vikonska, James Joyce, Ulysses, Literary Studies, dialogism.

References

1. *Dariia Vikons'ka (1893–1945 rr.)* [Daria Vikonska (1893–1945)]. Lviv, 2007, 162 p. (in Ukrainian).

2. Vikonska Daria. *James Joyce: Taina ioho mystets'koho oblychchia. Zhinka v chornomu* [James Joyce. The mystery of artistic face. Woman in Black]. Lviv, 2013, 76 p. + 108 p. (in Ukrainian).
3. Vikonska Daria. Revoliutsiinist' i mystets'ki metody: (James Joyce) [Revolutionary and artistic techniques: (James Joyce)]. *Vsesvit*, 1995, no. 3–4, pp. 160–167. (in Ukrainian).
4. Gabor V. Arystokratka dukhu: Dariia Vikons'ka. In: Vikonska Daria. *James Joyce: Taina ioho mystets'koho oblychchia. Zhinka v chornomu* [James Joyce. The mystery of artistic face. Woman in Black]. Lviv, 2013, pp. 7–16. (in Ukrainian).
5. Joyce J. *Uliss* [Ulysses]. Kyiv, 2015, 736 p. (in Ukrainian).
6. Lotman Yu. *Nepredskazuemye mekhanizmy kul'tury* [Unpredictable cultural mechanisms]. Tallinn, 2010, 233 p. (in Russian).
7. Striha M. Oskar Vaïld na tli Ukraïns'kykh siuzhetiv [Oscar Wilde at background Ukrainian stories]. *Vsesvit*, 2007, no. 3–4, pp. 139–143. (in Ukrainian).
8. *Evoliutsionnaia epistemologiia i logika sotsial'nykh nauk: Karl Popper i ego kritiki* [Evolutionary epistemology and the logic of the social sciences: Karl Popper and his critics]. Moscow, 2000, 464 p. (in Russian).
9. Jung C. G. *Monolog "Ulissa"* [Monologue of "Ulysses"]. Available at: <http://www.james-joyce.ru/articles/ung-monolog-ulysses.htm> (accessed 19 October 2015). (in Russian).
10. Delanoy W., Helbig J., James A. *Towards a Dialogic Anglistics*. Wien ; London, 2007, 306 p.
11. Lodge D. *The Novelist at Crossroad and Other Essays on Fiction and Criticism*. London, 1971, XI, 297 p.

Suggested citation

Bandrovska O. Kontseptosfera Dzhoisovoho "Ulissa" Darii Vikons'koï ta dialohizm literaturoznavchykh studii [Daria Vikonska's Conceptual Model of James Joyce's "Ulysses" and Dialogism of Literary Studies]. *Pytannia literaturoznavstva*, 2015, no. 91, pp. 23–33. (in Ukrainian).

Стаття прийнята до друку 9.11.2015 р.